

**OLIV TA'LIM MUASSASALARI HAMDA MAKTABLARDA INGLIZ
TILINI O'QITISHNING O'XSHASH VA FARQLI JIHLATLARI**

Abdiraximova Moxigul Normurodovna

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti katta o'qituvchisi

Saydulloyeva Mohinur Xurshid qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti talabasi

Zikrillayeva Farangiz Baxtiyor qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti talabasi

Muhammadiyeva Gulzora Olimjon qizi

*Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat O'zbek tili va adabiyoti
universiteti talabasi*

Annotatsiya. Ushbu maqolada oliy ta'lim muassasalari va umumta'lim maktablarida ingliz tilini o'qitishning o'xshash va farqli jihatlari qiyosiy tahlil qilingan. Tadqiqotda ingliz tili fanining o'quv dasturi, o'qitish metodikasi, baholash tizimi, texnologiyalardan foydalanish darajasi hamda o'quvchi va o'qituvchi o'rni o'rganilgan. Maqolada ingliz tilini o'qitish jarayonida zamonaviy metodlar va interaktiv texnologiyalarni joriy etish zarurligi ta'kidlanadi. Shuningdek, oliy ta'limda kasbiy ingliz tili o'qitishning afzalliklari hamda maktab bosqichida asosiy kommunikativ ko'nikmalarni shakllantirishning ahamiyati yoritilgan.

Kalit so'zlar: ingliz tili, oliy ta'lim, maktab, o'qitish metodikasi, kommunikativ kompetensiya, texnologiya, baholash tizimi, ta'lim sifati.

Аннотация. В данной статье проведён сравнительный анализ сходных и отличительных аспектов преподавания английского языка в высших учебных заведениях и общеобразовательных школах. Рассмотрены особенности учебных программ, методик преподавания, систем оценивания, использование современных технологий, а также роли преподавателя и обучающегося в образовательном процессе. Особое внимание уделено необходимости внедрения инновационных и интерактивных методов

обучения, развитию коммуникативной компетенции и профессионально-ориентированного английского языка в вузах.

Ключевые слова: английский язык, высшее образование, школа, методика преподавания, коммуникативная компетенция, технологии, система оценивания, качество образования.

Annotation. This article presents a comparative analysis of the similarities and differences in teaching English at higher education institutions and secondary schools. It examines the curriculum structure, teaching methodologies, assessment systems, use of digital technologies, and the roles of teachers and learners. The paper emphasizes the importance of implementing innovative and interactive methods, developing communicative competence, and promoting English for Specific Purposes (ESP) in universities. The study highlights the need for aligning English teaching methods with global education standards to improve the quality of language education.

Keywords: English language, higher education, school, teaching methodology, communicative competence, technology, assessment system, education quality.

Kirish

Ingliz tili bugungi globallashuv davrida xalqaro muloqot, ilm-fan va texnologiya tili sifatida e'tirof etilgan. Shu sababli, uni o'qitishning har bir bosqichida samarali metodlarni tanlash dolzarb masala hisoblanadi. Maktab va oliy ta'lim tizimlarida ingliz tili o'qitishning maqsad va yondashuvlari o'xshash bo'lsa-da, ta'lim mazmuni, talabalarning yosh xususiyatlari va bilim darajalari, shuningdek o'qitish strategiyalari jihatidan sezilarli farqlar mavjud.

Asosiy qism

Ingliz tili o'qitishning umumiy maqsadi. Har ikkala ta'lim bosqichida ham asosiy maqsad — o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishdir. Ya'ni, o'quvchi ingliz tilida o'qish, tinglash, yozish va so'zlash ko'nikmalarini egallashi kerak. Ammo:

— Maktablarda bu ko‘nikmalar boshlang‘ich darajada shakllanadi, tilga qiziqish uyg‘otish maqsad qilinadi.

— Oliy ta’limda esa bu ko‘nikmalar kasbiy va ilmiy faoliyatda qo‘llaniladigan darajada chuqurlashtiriladi[2].

O‘quv dasturi va mazmunidagi farqlar. Maktabda ingliz tili asosan kundalik muloqot, madaniyat va grammatik asoslarga yo‘naltirilgan. O‘quvchilarning yoshi kichik bo‘lgani uchun o‘yinli, ko‘rgazmali va motivatsion usullar ustuvor hisoblanadi. Oliy ta’limda esa:

— talabalarga kasbiy ingliz tili (ESP – English for Specific Purposes) o‘qitiladi;

— iqtisodiyot, texnika, pedagogika, axborot texnologiyalari kabi yo‘nalishlarga mos terminologiya o‘rgatiladi;

— ilmiy maqolalar, biznes yozishmalar va taqdimotlar tahlil qilinadi[4].

O‘qitish metodlari.

Maktabda:

O‘yinlar, rasmlar, kartochkalar, qo‘shiq, she‘r va dialoglardan foydalanish;

Kommunikativ yondashuv orqali oddiy so‘zlashuvni o‘rganish;

“Grammar-translation” usulining soddalashtirilgan ko‘rinishlari.

Oliy ta’limda:

“Case-study”, “Project-based learning”, “Debate” kabi interaktiv metodlar;

“Task-based learning” – real hayotdagi muammolarni ingliz tilida hal qilish;

Internet resurslari (BBC Learning English, Coursera, TED Talks) orqali mustaqil o‘rganish.

Shunday qilib, oliy ta’limda mustaqil fikrlash, tahlil va kasbiy muloqotga tayyorlik ustuvor yo‘nalishdir[1].

O‘qituvchi va o‘quvchi rolining farqi. Maktabda o‘qituvchi asosiy bilim manbai bo‘lib, dars jarayonini boshqaradi. O‘quvchi esa ko‘proq passiv tinglovchi sifatida ishtirok etadi. Oliy ta’limda esa “student-centered learning” tamoyili qo‘llaniladi — ya’ni, talaba faol, mustaqil, o‘qituvchi esa yo‘naltiruvchi rol

bajaradi. Bu o'zgarish talabalarning mustaqil fikrlashini va tashabbuskorligini oshiradi.

Baholash tizimi. Maktabda baholash ko'proq testlar, og'zaki so'rov va yozma ishlar orqali amalga oshiriladi. Oliy ta'limda esa modulli tizim, portfolio, prezentatsiya, onlayn topshiriqlar va ilmiy loyihalar asosida baholash qo'llaniladi. Bu yondashuv talabaning faqat grammatik bilimini emas, balki nutq madaniyatini, ijodkorligini ham baholashga imkon beradi[5].

Texnologiyalardan foydalanish. Bugungi kunda har ikkala bosqichda ham raqamli ta'lim texnologiyalari keng joriy qilinmoqda:

— Maktabda: “Duolingo”, “Kahoot”, “Quizizz”, “British Council” platformalari orqali o'yinli testlar o'tkaziladi.

— Oliy ta'limda: “Moodle”, “Google Classroom”, “Zoom”, “Coursera” kabi tizimlar orqali onlayn darslar tashkil etiladi.

Texnologiyalar til o'rganishni jonlantiradi va o'quvchini faol ishtirok etishga undaydi.

O'xshash jihatlar

— Har ikkala bosqichda ham to'rt asosiy til ko'nikmasi (reading, writing, listening, speaking) shakllantiriladi;

— Grammatik va leksik bilimlar bosqichma-bosqich o'rgatiladi;

— Motivatsiyani oshirish uchun o'yin, muloqot va vizual materiallardan foydalaniladi;

— Baholashda test va yozma topshiriqlar mavjud[3].

Farqli jihatlar

Jihat	Maktab	Oliy ta'lim
Maqsad	Asosiy til ko'nikmalarini shakllantirish	Kasbiy va ilmiy sohada tilni qo'llash
Metodika	O'yinli, interaktiv, soddalashtirilgan	Analitik, loyiha asosli, kasbiy yo'naltirilgan
O'quvchi roli	Passiv tinglovchi	Faol ishtirokchi

O'qituvchi roli	Asosiy bilim manbai	Yo'naltiruvchi, fasilitator
Baholash	Test, yozma ish	Portfolio, loyiha, taqdimot
Materiallar	Boshlang'ich darsliklar	Akademik maqolalar, biznes matnlar

Muammolar va takliflar**Muammolar:**

- Maktablarda ingliz tili darslari uchun yetarli amaliy mashg'ulot soatlarining kamligi;
- Oliy ta'limda iqtisodiy yoki texnik terminologiyani bilmaydigan o'qituvchilar mavjudligi;
- O'quvchilarning mustaqil o'rganish ko'nikmasining sustligi.

Takliflar:

- O'qituvchilar uchun "ESP – English for Specific Purposes" kurslarini tashkil etish;
- Amaliy muloqot darslarini ko'paytirish;
- Xalqaro til testlariga (IELTS, TOEFL) tayyorlov kurslarini joriy etish;
- Maktab va universitetlar o'rtasida ingliz tili bo'yicha qo'shma loyihalar tashkil etish.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, ingliz tilini o'qitish maktab va oliy ta'lim bosqichlarida umumiy maqsadlarga ega bo'lsa-da, ularning metodika va mazmunida sezilarli farqlar mavjud. Maktablarda asosiy vazifa — o'quvchilarda tilga qiziqish uyg'otish va asosiy muloqot ko'nikmalarini shakllantirish bo'lsa, oliy ta'limda esa bu ko'nikmalarni kasbiy va ilmiy faoliyatga tatbiq etish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, har ikki bosqichda o'qituvchilar zamonaviy metodik yondashuvlar, raqamli texnologiyalar va kommunikativ strategiyalarni uyg'unlashtirib borishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Chet tillarini o‘rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ–5117-sonli qarori. – 2021.
2. Harmer, J. The Practice of English Language Teaching. Pearson Education, 2015.
3. Karimova, M. (2023). *Chet tillarini o‘qitishda innovatsion yondashuvlar*. Toshkent: Ilm va Jamiyat nashriyoti.
4. Richards, J. C. & Rodgers, T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press, 2014.
5. Cambridge English (2020). *Teaching English in the 21st Century*. Cambridge University Press.
6. Sunatov, J. R., Zikrillayeva, F., Husenova, M., & Sanayeva, M. (2025). INGLIZ TILINI O ‘QITISHDAGI MUAMMOLAR. University Research Base, 560-568.
7. Sunatov, J. R., Rustamov, R., & Dustmurodova, M. (2024). KOMPYUTER LINGVISTIKASIDA FONETIK TAHLIL JARAYONI. Modern Science and Research, 3(5), 191-195.
8. Сунатов, Д., Хусенова, М., Санаева, М., & Зикриллаева, Ф. (2025). О ‘zbek tilining xorijda o ‘qitilishi. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 139-141.